

ŠTA SE DOGAĐA SA ČOVJEKOM KAD UMRE?

„Ali čovjek umire i biva poražen, i kad čovjek zemaljski izdahne, gdje je?“ (Jov 14:10) Gdje se nalazi čovjek kad izdahne? Kuda ide? Šta se zbiva sa čovjekom kad umre?

Smrt je najveći problem sa kojim se suočava svako živo biće na našoj planeti. Svako od nas će se kad-tad suočiti sa smrću rođaka, prijatelja i na kraju sa svojom smrću. Ljudi ponekad uspiju da odlože smrt, ali su nemoćni da spriječe da smrt kad-tad dođe. Kad shvatimo da neku osobu koju smo voljeli nećemo više vidati, onda shvatamo koliko je smrt okrutna. I sam život u poznoj dobi više liči na lagano umiranje nego na život.

Ateisti vjeruju da posle smrti nema nikakvog postojanja i zato nastoje da što više „uživaju“ dok su živi. Ali što je bliži susret sa smrću, to je jasnije koliko je besmisleno umrijeti bez Boga. Strah od smrti je jedan od osnovnih strahova koji pritiskaju ljudski rod. Zato je potrebno da znamo da li postoji rješenje za problem smrti.

Kako je čovjek stvoren?

„Zatim Bog reče: 'Hajde da načinimo čovjeka po svom obličju, sličnog nama... I Bog je stvorio čovjeka po svom obličju, po obličju Božjem stvorio ga je – muškarca i ženu stvorio ih je.'“ (1. Mojsijeva 1:26,27)

„Gospod Bog je oblikovao čovjeka od **zemaljskog praha** i udahnuo mu u nozdrve **dah života**, i **čovjek je postao živa duša**.“ (1. Mojsijeva 2:7) Ovaj tekst je ključni da bi razumjeli kako je čovjek stvoren. Po Bibliji čovjek je stvoren od dva elementa:

PRAH ZEMALJSKI	+	DUH ŽIVOTNI (heb. „nišmat hajim“)	=	DUŠA ŽIVA (heb. „nefeš haja“)
-----------------------	---	---	---	---

Ovo je veoma važno: Čovjek nije dobio dušu kao izvjesni dio njegovog bića, nego je čovjek postao duša, dakle cio čovjek je duša.

Duh životni

Duh životni (heb. nišmat, ruah; grč. pneuma) **nije neki svjesni element**. U Bibliji piše da i životinje imaju životni duh (nišmat hajim) (1. Mojsijeva 7:14,15,21-23; Propovjednik 3:19).

To je **iskra života** koju je Bog pokrenuo u svim živim bićima, i u životinjama i u ljudima. To je **životna sila** koju Bog udahnuje stvorenju, nešto što ga čini živim. „Nišmat hajim“ dakle nije svjesni dio, to je život, iskra života, to jest princip života.

„Mene je Duh Božji stvorio, i dah Svemoćnog me drži u životu.“ (Jov 33:4)

Evo šta se dogodilo kad je Isus uskrsao jednu djevojku: „I vratio joj se duh i odmah je ustala.“ (Luka 8:55) Bog joj je povratio dah života.

Isus je na krstu ispustio duh (pneuma) (Matej 27:50; Marko 15:37,38 Luka 23:46 Jovan 19:30). Jasno je da Isus nije ispustio dušu nego dah života. I Stefan je pred smrt rekao: „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.“ (Djela 7:59,60)

Duša

„I čovjek je postao živa duša“. Zapazite da u Bibliji duša nije samo jedan **dio** čovjeka, nego **cio** čovjek. Piše da **čovjek postaje duša** kada dobije dah života, a **ne piše da čovjek dobija dušu**. Duša je cijelo živo biće, spoj tijela i daha života.

U Starom Savezu se preko 800 puta spominje riječ „nefeš“. „Nefeš“ označava cijelog čovjeka. I mi često kažemo: „Koliko duša ovdje ima?“ Zato zapamtite ovaj princip: **čovjek nema dušu, čovjek je duša**. Takvi smo stvoreni.

Nigdje u Bibliji ne piše da je duša besmrtna, niti da postoji nezavisno od tijela. U mitologiji Grka i kod

Platona duša je svjesno biće u čovjeku koje ne umire sa tijelom, nego je besmrtna, pa posle smrti napušta tijelo i nastavlja negdje da živi. Ali Hrist i apostoli nijesu govorili na grčkom nego na hebrejskom, pa su sigurno koristili hebrejske pojmove *nišmat* i *nefeš*. Novi Savez je pisan na grčkom, pa grčki pojmovi *pneuma* i *psihe* po smislu treba da odgovaraju hebrejskim riječima *nišma* i *nefeš* (dah i duša), a ne grčkim mitološkim pojmovima *pneuma* i *psihe*. Čim se neki tekst prevodi na strani jezik, postoji opasnost da se promijeni smisao teksta zbog riječi koje imaju više različitih značenja.

Čim su Adam i Eva zgriješili, Bog je postavio heruvima da čuva prilaz k drvetu života, da čovjek „ne bi ispružio svoju ruku pa i sa drveta života uzeo plod, jeo ga i živio do vijeka.“ (1. Mojsijeva 3:22-24) To znači da niko od grešnika nije jeo sa drveta života, pa ne može ni da prolongira sebi život, a kamoli da ima besmrtnu dušu.

Evo i drugih tekstova u Bibliji koji govore da duša umire, da nije besmrtna. „...Pa su izginule sve žive duše (psihe), sve što je bilo u moru.“ (Otkrivenje 16:3) Po ovom tekstu, duše su svi živi organizmi. Zapazite da duše umiru. U 4. Mojsijevoj 9:6 nalazimo izraz „mrtva duša“ (nefeš). Prilikom stvaranja Bog je i životinje nazvao živim dušama (nefeš) (1. Mojsijeva 1:20,21) „Strah je obuzeo svaku dušu.“ (Djela 2:43) Takođe duša (nefeš) može da se pojede (5. Mojsijeva 12:23), a ako može da se pojede, onda nije besmrtna.

Dakle, duša nije dio čovjeka, nego cio čovjek. Prvo upozorenje koje je Bog dao Adamu i Evi bilo je da će umrijeti ako ne budu poslušni svom Tvorcu. Ipak, ljudi još uvijek vjeruju u Sotoninu prvu laž koju je rekao ljudima, da neće umrijeti.

Šta se događa prilikom smrti?

O stanju smrti najtačnije može da govori Onaj ko je stvorio život, Bog. „Tada se prah vraća u zemlju, gdje je i bio, a duh se vraća Bogu, koji ga je dao.“ (Propovjednik 12:7)

„Ako bi (Bog) zadržao k sebi, k srcu svom, **duh njegov i dah njegov pribrao, izdahnuo bi svako tijelo, i čovjek zemaljski u prah bi se vratio.**“ (Jov 34:14,15)

Dakle, kada čovjek umre događa se obrnut proces od procesa stvaranja čovjeka: prah se vraća u zemlju, a duh se vraća Bogu koji ga je dao. Ali šta je sa dušom? Da ilustrujemo to jednim primjerom: jedan drveni sanduk sastoji se od dasaka i eksera. Daske i ekser zajedno čine sanduk, kao što zemaljski prah i dah života zajedno čine živu dušu.

daske	+	ekseri	=	sanduk
prah zemaljski	+	dah života	=	živa duša

Ako rasturite sanduk i stavite daske na jednu stranu, a eksere na drugu stranu, gdje je sanduk? Nema ga, jer su nestali elementi koji ga sačinjavaju. Isto to se dešava sa dušom kada čovjek umre: duša više ne postoji jer su njeni sastavni djelovi nestali. Kada čovjek umre, tijelo i životni dah se razdvajaju, a duša prestaje da postoji, i više nije živa duša nego mrtav čovjek.

sanduk	-	daske	=	nema sanduka,
sanduk	-	ekseri	=	samo daske i ekseri
čovjek (duša)	-	prah zemaljski	=	smrt,
čovjek (duša)	-	dah života	=	umrla osoba

Stvaranje:	Smrt:
Čovjek je stvoren od praha zemaljskoga	Prah se vraća u zemlju
Bog je udahnuo u čovjeka duh životni	Životni duh, iskra života, vraća se Bogu
Čovjek je postao duša živa	Duša (tj. cio čovjek) ne postoji, umrla je

„Duh njegov izađe iz njega, i on se vraća u zemlju svoju, tog dana **propadnu misli njegove.**“ (Psalam

146:4) Dakle, stanje smrti je besvjesno stanje u kome mozak nije aktivan, i nema procesa mišljenja. Biblija ne kaže da duša posle smrti odlazi u raj ili u pakao, nego da se duh životni (iskra života) vraća Bogu.

„Živi znaju da će umrijeti, a mrtvi ne znaju ništa, niti više imaju platu, jer je spomen na njih zaboravljen. I ljubavi njihove i mržnje njihove i ljubomore njihove nestalo je, i više nemaju udijela ni u čemu što se čini pod suncem... Sve što ti dođe pod ruku da činiš, čini to po svojim sposobnostima, jer nema ni rada, ni razmišljanja, ni znanja, ni mudrosti u grobu u koji ideš.“ (Propovjednik 9:5,6,10)

Bog preko kralja Solomona ovdje kaže da *mrtav čovjek ne zna ništa, nema emocija, ne radi ništa, ne misli, nema kontakta sa živima*. Smrt je suprotnost od života. Kod mrtvog čovjeka ništa više ne funkcioniše, ni srce, ni pluća, ni mozak. Nema energije, razmišljanja, osjećanja, ni odluka. Sve je prestalo.

Kada je David izvršio preljubu i ubistvo, dijete mu je umrlo ubrzo posle rođenja. David kaže: *„Dok je dijete bilo živo, postio sam i plakao jer sam mislio: Ko zna, možda će se Gospod smilovati na mene pa će dijete ostati živo. A sada, kada je umrlo, zašto da postim? Mogu li da ga vratim? Ja ću otići k njemu, ali se ono neće vratiti k meni.“* (2. Samuelova 12:22,23) Poruka ovog teksta je da živi idu u smrt, a mrtvi se ne vraćaju među žive do Božjeg suda.

Život je poklon koji smo dobili od Stvoritelja, Boga. Uzrok smrti je grijeh, život suprotan Božjim principima, principima po kojim nas je Bog stvorio (Rimljanima 6:23). To je kao kad dobijete neki aparat i uputstvo za upotrebu, ali ne želite da čitate uputstvo, nego rukujete onako kako vi mislite da treba, pa pokvarite aparat. Tako je smrt došla zato što su ljudi pogrešno upravljali svojim umom i tijelom.

Neposlušnost Bogu je uzrok smrtnosti ljudskog roda. „Tada je Gospod Bog dao čovjeku ove upute rekavši: ‘Sa svakog jestivog drveta u vrtu jedi. Ali s drveta spoznanja dobra i zla ne jedi, jer onog dana kada budeš jeo s njega, sigurno ćeš umrijeti.’“ (1. Mojsijeva 2:16,17) Posljedice neposlušnosti Božjim instrukcijama vidimo danas bolje nego ikada.

U Bibliji se koriste pojmovi **prva smrt i druga smrt**.

PRVA SMRT – SAN

„A mnogi od onih što spavaju u prahu zemaljskom probudiće se, jedni za vječni život, a drugi za sramotu i vječni prezir.“ (Danilo 12:2) Dakle, u Bibliji postoji smrt iz koje ima povratka, iz koje će se ljudi probuditi da bi primili Božju presudu. To je prva smrt.

U Bibliji je smrt upoređena sa snom. Kada čovjek umre, tijelo se raspada i vraća se u „prah zemaljski“, i „spava“ do dana suda. Na sudnji dan Bog će ljude da „probudi“ iz sna, to jest da ih uskrsne iz smrti, da bi izvršio presudu.

Kada je Lazar umro, Hrist je rekao: *„Naš prijatelj Lazar je zaspao, ali idem da ga probudim. Na to su mu učenici rekli: ‘Gospode, ako spava, ustaće.’ Ali Isus je govorio o njegovoj smrti, a oni su mislili da govori o spavanju, o snu. Tada im je Isus otvoreno rekao: ‘Lazar je umro.’“* (Jovan 11:11-14)

Dakle, **Hrist smrt upoređuje sa snom**. Slično je bilo kada je Jairova ćerka umrla: *„Svi su plakali i naricali za njom. Tada je Isus rekao: ‘Ne plačite, jer nije umrla, nego spava.’ A oni su mu se podsmijevali jer su znali da je umrla. On ju je uzeo za ruku i povikao: ‘Djevojko, ustani!’ I vratio joj se duh i odmah je ustala.“* (Luka 8:52-55) Hrist ovdje kaže da djevojka **nije umrla za vječnost, nego prvom smrću iz koje će Bog uskrsnuti ljude**. Isus kaže da ne treba plakati za umrlim vjernicima, jer će ih Bog uskrsnuti. Bog žali za onima koji izabiraju vječnu smrt iz koje nema uskrsenja.

„Tako i čovjek legne, i više ne ustaje. Dok neba ne nestane, neće se probuditi, niti će se prenuti iz sna svoga.“ (Jov 14:12)

Čovjek u trenutku smrti prelazi u nesvesno stanje slično snu i čeka dan Hristovog drugog dolaska, sudnji dan, dan uskrsenja onih koji su vjerovali Bogu. Mrtav čovjek je u nesvesnom stanju sličnom snu. Kad čovjek umre, u sledećem trenutku kad otvori svoje oči, pred njim će biti slika Božjeg suda. Između smrti i suda za umrlog čovjeka ne postoji nikakav period vremena. Nema aktivnosti, mišljenja, emocija, ni rada u stanju smrti.

Važna je činjenica da ljudi još nisu uskrsli iz prve smrti: *„Ali David je u svom naraštaju služio Božjoj volji, pa je umro i položili su ga kod njegovih praočeva i on je vidio raspadanje.“* (Djela 13:36) Kralj David

je umro prije oko 3000 godina, pogrebli su ga, i on zajedno sa svojim precima (očevima), čeka dan uskrsenja u grobu, a ne u raji ili paklu. Pri uskrsenju spaseni će dobiti savršeno tijelo i um (1. Korinćanima 15:52-54). Međutim apostol Pavle kaže da ni najvjerniji ljudi koje je nabrojao u poslanici Jevrejima 11 još uvijek nisu primili obećanje o savršenstvu (Jev. 11:39,40). Ako ni ljudi koji su bili najvjerniji Bogu još nisu uskrsli u savršenom tijelu nego u grobu čekaju savršenstvo, onda to znači da vjernici ne idu u raj posle smrti, nego u grobu čekaju dan drugog Hristovog dolaska.

Prva smrt je „san“ do uskrsenja. Prva smrt je san iz kojeg će nas Bog probuditi – uskrsnuti.

DRUGA SMRT

„A strašljivci, bezvjerni, izopačeni, ubice, bludnici, vračari, idolopoklonici i svi lažljivci završiće u jezeru koje gori ognjem i sumporom, koje je druga smrt.“ (Otkrivenje 21:8) Zapazite da samo bezbožni ljudi, oni koji se nisu pokajali za grijeha umiru drugom smrću.

„Srećan je i svet svako ko ima udio u prvom uskrsenju. Nad njima druga smrt nema vlasti, nego će biti Božji i Hristovi sveštenici i vladace s njim hiljadu godina... Ali vatra je sišla od Boga s neba i pojela ih. A Davo, koji ih je zavodio, bio je bačen u ognjeno i sumporno jezero... I more je predalo mrtvace koji su bili u njemu, i smrt i grob predali su mrtvace koji su bili u njima. I svakome je bilo suđeno prema njegovim djelima. A smrt i had bili su bačeni u ognjeno jezero. Ovo je druga smrt. I ko se god nije našao zapisan u Knjizi života, bio je bačen u ognjeno jezero.“ (Otkrivenje 20:6,9,10,13-15)

Druga smrt je konačna kazna za one ljude koji se nijesu pokajali, za Sotonu i demone, koji su svjesno odlučili da žive suprotno od Božjih načela.

O vječnom uništenju ljudi koji žive bez Boga govore sledeći stihovi: *„A svi prestupnici biće istrijebljeni.“* (Psalam 37:38) *„Propast buntovnika i grešnika doći će u isti čas, izgинуće oni koji Gospoda ostavljaju.“* (Isaija 1:28) Gospod bezbožnicima *„neće ostaviti ni korjena ni grane.“* (Malahija 4:1) U Psalmu 37 za bezbožne piše da će **nestati, rasplinuti se kao dim, biće zauvijek satrti, iskorijenjeni i istrijebljeni.** (Ps. 37:2,9,10,20,28,34,36-38)

Druga smrt je vječna anihilacija, nepostojanje, smrt iz koje nema uskrsenja.

U Bibliji se ognjeno jezero spominje dva puta: 1) pri drugom Hristovom dolasku, prije hiljadugodišnjice koju će spaseni provesti na nebu (Otk.19:19-21); 2) pri trećem Hristovom dolasku, 1000 godina posle drugog Hristovog dolaska (Otk. 20:7-10). Isto tako se spominju dva „dana gnjeva“: 1) pri drugom Hristovom dolasku, prva smrt (Otk. 19:17-21); 2) pri trećem Hristovom dolasku, druga smrt, izvršenje vječne presude (Otk. 20:9,10).

Takođe, Bog kaže da će bezbožnici *„zaspati snom iz kog se neće probuditi“* (Jeremija 51:57). Ovdje je i druga smrt upoređena sa snom, što znači da ljudi koji budu osuđeni na vječnu smrt neće biti neprekidno mučeni, nego će oduzimanje njihovih života trajati vječno.

BESMRTNA DUŠA – „NEĆETE VI UMRIJETI“

Smrt je suprotnost životu. Ako posle smrti postoji bilo kakva aktivnost (kretanje, mišljenje, emocije, govor, i sl.), onda to nije smrt nego život.

Besmrtnost je osobina koju ima samo Bog, tvorac života. On je *„jedini koji ima besmrtnost“* (1. Timoteju 6:15,16). Ako je samo Bog besmrtan, da li čovjek može da ima besmrtnu dušu? Kako čovjek može imati neki besmrtni dio ako je besmrtan samo Bog?

Da li su mrtvi zaista mrtvi? Nigdje u Bibliji ne piše da je *nefeš, psihe, ruah ili pneuma* besmrtan. Nigdje u Svetom Pismu ne piše da je duša neki svjesni dio bića koji postoji van tijela, ili da može da nadživi tijelo. Nigde u Bibliji ne piše da uskrsava tijelo da bi se sjedinilo sa dušom, nego piše da uskrsavaju mrtvi. Uskrsnuće ljudi koji su umrli, koji nijesu bili živi, i koji će postati ponovo aktivni tek po uskrsenju.

Kada je zmija, koja je bila medijum Sotone, u Edenskom vrtu razgovarala sa Evom, rekla je Evi: **„Nećete vi umrijeti“**. Tu je prvi put Sotona izmislio ideju da je čovjek besmrtno biće.

Do pada u grijeh, čovjek je imao **uslovnu besmrtnost**. To znači da je čovjek mogao da živi vječno dok god je živio u skladu sa uputstvima koja je dobio od svog Stvoritelja. Mi nijesmo stvoreni da umremo.

Čovjek je stvoren da živi. Čovjek je bio besmrtn dok se držao Boga koji je izvor života. Kada je čovjek odlučio da više ne bude poslušan Bogu, udaljio se od izvora svog životnog daha i počeo da umire.

Prva laž koju je Sotona poturio ljudima „nećete vi umrijeti“ danas zvuči ovako: „Nećete vi umrijeti nego ćete živjeti u raj u ili u paklu.“ „Nećete vi umrijeti nego ćete se reinkarnirati u drugo živo biće,“ i sl. Druga Sotonina laž je: „Postaćete kao bogovi.“ Ovdje je Sotona ponudio ljudima ne samo besmrtnost, nego i moć, obožavanje i položaj koji pripada samo Stvoritelju. Ljudi su mu povjerovali, mada je jasno da Sotona ne može nikome da dâ besmrtnost jer on i nije stvorio život, niti može da ga stvori.

Evo stihova koji govore da je **duša smrtna**: „A svaka duša koja ne poslušatog proroka biće istrijebljena iz naroda.“ (Djela 3:23) Dakle, ako duša može da bude istrijebljena, onda duša nije besmrtna. „Ne bojte se onih što ubijaju tijelo, a ne mogu da ubiju i dušu. Nego, više se bojte onoga koji **može da uništi i dušu i tijelo u geheni**.“ (Matej 10:28) I ovdje Isus kaže da duša nije besmrtna, nego se može pogubiti. Bog kaže: „Sve su duše moje. I očeva duša i sinovljeva duša meni pripadaju. **Duša koja zgriješi, ona će umrijeti... Duša koja zgriješi, ona će umrijeti.**“ (Ezekijel 18:4,20) Duša može da pogine, da umre, dakle duša nije besmrtna.

Čovjek sam po sebi nema besmrtnost, nego ima **uslovnu besmrtnost**. Čovjek može da živi vječno samo pod uslovom da nikad ne kida vezu sa Bogom. Bog jedini ima besmrtnost, a stvorenja imaju uslovnu besmrtnost, u zavisnosti od njihove vjernosti Bogu i poretku života.

Ako bi zlo bilo vječni entitet, ako bi na jednom dijelu svemira postojao pakao, a na drugom dijelu svemira bio raj, onda bi zlo bilo vječno. Onda bi i grešnici bili besmrtni, a to po Bibliji nije istina. Čak i za Sotonu piše: „**Snaći će te propast koju ne očekuješ i nikada te više neće biti.**“ (Ezekijel 28:19)

Tvorac ideje o besmrtnosti duše je Sotona (1. Mojsijeva 3:4,5). Tu ideju je Sotona prenosio preko raznih kultova do Egipćana, Vavilonaca, Grka (Pitagora, Platon), Rimljana, jevrejskih apokrifa i Katoličke crkve (sv. Augustin, Toma Akvinski).

Biblija govori da ljudska istorija ima svoj početak, da i grijeh ima svoj početak, ali kaže i da grijeh ima svoj kraj. Doći će dan kada će smrt, grijeh i zlo biti jednom zauvijek uništeni. „**A smrt i had bili su bačeni u ognjeno jezero. Ovo je druga smrt.**“ (Otkrivenje 20:14) A zatim piše: „**I vidio sam novo nebo i novu zemlju.**“ (Otkrivenje 21:1) Bog će stvoriti sve novo za ljude koji su mu vjerovali. Apostol Pavle nas poziva da se za dolazak našeg Gospoda Isusa Hrista sačuva bez krivice „sav vaš duh i duša i tijelo“ (1. Solunjanima 5:23), a ne samo duša.

**Besmrtnost nije urođena, nego se stiče ako izaberemo Boga,
ako imamo povjerenje u Njega, ako smo mu vjerni.**

ŠTA JE PAKAO?

Među ljudima je veoma često mišljenje da je pakao mjesto vječnog mučenja nepokajanih ljudi u vatri. Ova ideja je došla iz grčke mitologije, a ne od Božjeg otkrivenja.

Na originalnom jeziku u Bibliji se nigdje ne spominje riječ „pakao“. U mnogim prevodima ćete na dosta mjesta naći riječ „pakao“, ali u originalnom tekstu stoje hebrejske riječi *šeol* i *gehena*, ili grčke *hades* i *tartaros*.

Šeol

Šeol nije mjesto vječnog mučenja iz kojeg nema povratka. To se vidi iz Psalm 16:10: „**Jer nećeš dušu moju ostaviti u grobu (šeolu)**, niti ćeš dozvoliti da ljubazni tvoj vidi raspadanje.“ Apostol Petar je objasnio da ovaj tekst govori o Hristovoj smrti i Hristovom uskrsenju prije nego što je počeo proces raspadanja (Djela 2:31). „Duša“ u ovom tekstu je sam Isus Hrist kada je umro. Jasno je da Isus, kada je umro, nije bio u „paklu“ gdje vatra navodno peče grešnike, nego je u grobu čekao čas uskrsenja.

„**Mrtvi ne hvale Gospoda, niti iko od onih koji u tišinu silaze.**“ (Psalam 115:17) Dakle mrtvi su na mjestu gdje je tišina, a ne tamo gdje su jauci i plač od mučenja.

Šeol je grob, a ne mučilište. Zato psalmista kaže: „**Da mi Gospod nije pomogao, brzo bi duša moja na mjestu tišine počinula.**“ (Psalam 94:17) Šeol je mjesto gdje je tišina, gdje prestaju sve aktivnosti.

Šeol je grob, mjesto besvjesnog počivanja mrtvih do časa uskrsenja, mjesto gdje prestaju sve ljudske aktivnosti.

Gehena

U tekstovima Matej 5:22,29; 10:28; 18:9; 23:5; i drugim, spominje se izraz „gehena“ koji je takođe prevođen sa „pakao“. Riječ *gehena* potiče iz Starog Saveza. „Ge ben Henom“ znači dolina sinova Henomovih (hebr. Henom znači oplakivanje) (Jošua 15:8). Tu su satanisti spaljivali djecu „bogu“ Molohu (2. Dnevnika 28:3; 33:3,6; Jeremija 7:3; 32:35).

Kralj Josija je to mjesto uništio i spalio (2. Kraljevima 23:10). Kasnije su građani na tom mjestu bacali smeće i spaljivali ga, tako da je smeće stalno gorjelo. Pisci Biblije su to zapaljeno smetlište prikazali kao simbol ognjenog jezera, vatre koja će zauvijek spaliti zlo. Gehena ili dolina oplakanih sinova, je dolina gdje su djeca bila prinošena na žrtvu, i gdje će biti ljudi koji su odbacili Boga i koji će biti uništeni za vječnost.

Gehena je predlika smrtne kazne nad bezbožnicima koji će biti uništeni vatrom.

Hades

U Novom Savezu se koristi grčka riječ „hades“ ili „had“.

U grčkoj mitologiji riječ *hades* označava mjesto u kojem duše nastavljaju život posle smrti tijela. Po grčkim legendama, na zapadu hadesa nalazi se mjesto gdje pravedne duše žive u blaženstvu, a **tartar** je najmračniji dio hadesa gdje se muče grešnici.

U Novom Savezu skoro sve ličnosti preko kojih Bog govori su Jevreji, a i sami pisci Novog Saveza su Jevreji a ne Grci, osim Luke koji je živeći u Izraelu takođe govorio hebrejski jezik. Zato oni pod pojmovima *hades* i *tartaros* ne podrazumijevaju grčka mitološka mjesta, nego starosavezne pojmove *šeol* i *gehena*. To se može zaključiti i iz samih tekstova. Kada bi tekstove tumačili po grčkim mitološkim pojmovima *hades* i *tartaros*, tekstovi bi bili kontradiktorni sami sebi.

Na primjer, već je navedeno da u Djelima apostolskim 2:31 piše da je Hristovo tijelo položeno u *hades*. Jasno je da Hrist posle smrti na krstu nije otišao na mjesto gdje se muče grešnici koji se nijesu pokajali, nego je bio u grobu iz kojeg je uskrsnut posle 3 dana. Apostol Petar je ovdje citirao Psalam 16:10 koji je pisan na hebrejskom jeziku, i umjesto riječi *šeol* stavio je grčku riječ *hades*. Dakle, riječ *hades* apostoli upotrebljavaju za *šeol*, za koji smo vidjeli da znači grob, mjesto gdje prestaju sve ljudske aktivnosti, a ne mučilište grešnika.

U Otkrivenju 20:13,14 piše da su smrt i grob (*hades*) bačeni u ognjeno jezero. Nemoguće je da „mjesto mučenja grešnika“ bude bačeno u „mjesto mučenja grešnika“. Grob, a ne „pakao“ biće uništen na dan suda, jer više neće biti smrti ni sahranjivanja.

U Otkrivenju 20:13 piše da smrt i had daju svoje mrtvace, a znamo da iz mučilišta „pakla“ nema povratka, nema uskrsenja. Dakle, ovdje se radi o uskrsenju iz grobova, a ne o uskrsenju iz „pakla“.

Kada je uskrsnuo Lazara, Isus je rekao: „*Lazare, iziđi napolje.*“ (Jovan 11:43) Jevrejski grobovi bili su ukopani u stijenu. Lazar je bio vjernik. Da je posle smrti njegova „duša“ otišla u raj, Isus bi rekao: „Lazare siđi“, a ne „izađi“. Lazar sigurno nije bio ni u „raju“ niti u „paklu“, nego je bio u grobu, kako Isus kaže u stanju sličnom snu (Jovan 11:11-14). Bog će na dan suda one koji spavaju u prahu zemaljskom da probudi jedne na vječni život, a druge na vječnu sramotu (Danilo 12:2). Zašto bi Bog uskrsavao ljude koji već uživaju u „raju“? Zašto bi Bog uskrsavao ljude koji već pate u „paklu“? Ako je nad njima već izvršena presuda neposredno posle smrti, zašto bi se onda ista presuda ponavljala pri drugom Hristovom dolasku? To ne bi imalo smisla.

Tartar je, po apostolu Petru (2. Petrova 2:4,9), mjesto zadržavanja zlih duhova (demoni) do dana suda kada će nad njima biti izvršena presuda. Ovaj pojam srodan je riječima „ambis“ i „bezdan“ i može imati metaforičko značenje.

Šeol i hades imaju isto značenje: grob, mjesto besvjesnog počivanja mrtvih do časa uskrsenja, mjesto gdje prestaju sve ljudske aktivnosti.

Gehena je predlika smrtne kazne nad bezbožnicima koji će biti uništeni vatrom.

Vječno mučenje?

Ako neko vjeruje da postoje čistilište i vječni pakao kao mjesta mučenja grešnika, iako ti izrazi nijesu tako opisani u Bibliji, to bi značilo da će zlo i dobro vječno postojati zajedno. Ta ideja postoji samo kod mnogobožaca. Na osnovu Biblije, zlo neće vječno postojati. Zlo ili grijeh je uljez među ljude. Grijeh ima svoj početak i imaće svoj kraj. „*A smrt i had bili su bačeni u ognjeno jezero. Ovo je druga smrt.*“ (Otk. 20:14) Jedino će dobro postojati vječno, što je potpuno logično, jer Bog ne može ni na koji način dati legitimitet zlu. To bi bilo u suprotnosti sa Njegovim karakterom i poretkom života.

Vječna vatra ili vječne muke?

Šta znači izraz vječna vatra? U Bibliji je naglašeno samo da **vatra gori vječno, a ne piše da će oni koji budu bačeni u vječnu vatru da gore vječno**, što bi bilo suprotno zakonima u prirodi koje je Bog uspostavio. Izraz „vječna vatra“ ne znači da će predmeti u vatri vječno goreti, nego znači da su posledice vatre vječne, i da će za bezbožnike uvijek postojati vječna smrt kao kazna. Vatra koja uništava grijeh ne može da se ugasi dok oni koji budu bačeni u tu vatru ne izgore. Smrt u toj vatri je skoro trenutna. Vječna vatra je simbol potpunog uništenja iz koga nema oporavka, nema uskrsenja. **To je vječna smrt, a ne vječni život u mukama.**

Ova ideja o vječnom mučenju pripisana je Bogu pod uticajem paganskih vjerovanja (tj. kultova obožavanja demona), a ne zato što im je Bog otkrio da će tako biti.

„**Kao što se vosak topi od lica vatre**, tako će zli izginuti od Božjeg prisustva.“ (Psalam 68:2) Vosak se ne topi vječno, nego određeno vrijeme dok se ne istopi. U Isaiji 1:28-31 stoji da će se svi odmetnici i grešnici satrti, da će biti **kao kučina a njihovo djelo kao iskra**, da će se oboje **zapaliti** i neće biti nikoga da ugasi. Kučina je primjer materije koja vrlo brzo izgore i od koje ne ostaje ništa. Bog nije slučajno uzeo kučinu kao primjer presude koju će On izvršiti nad bezbožnicima. Nema ni govora o vječnom sagorijevanju.

„**Tako i Sodom i Gomor i gradovi oko njih, koji su se isto kao i oni odavali bludu i neprirodnim polnim odnosima, stoje kao upozoravajući primjer ognja uništenja za vječnost.**“ (Juda 1:7) Na osnovu Svetog Pisma mi znamo da je Bog spalio Sodom i Gomor, i oni da su oni izgoreli i nestali. Na mjestu gdje su danas Sodom i Gomor sigurno ne gori vječna vatra, niti se ljudi danas muče u njoj. Jasno je da je ovo opis **uništenja za vječnost**, bez povratka, bez uskrsenja. Sodom i Gomor su nestali za sva vremena, ali se ne muče vječno. „*I osudio je gradove Sodom i Gomor i pretvorio ih u pepeo, i time bezbožnicima postavio primjer onoga što treba da dođe.*“ (2. Petrova 2:6)

„**I izlaziće da vide leševe ljudi koji su se bunili protiv mene, jer crv njihov neće umrijeti i vatra se njihova neće ugaziti, i biće odvratni svakom tijelu.**“ (Isaija 66:24) Ovdje Bog jasno kaže da će u vječnom ognju biti mrtva **tijela** (leševi) a ne mrtve **duše**. Mrtva tijela su poistovjećena sa pojmom mrtve duše, mrtvog čovjeka. Ovi crvi jedu mrtvo tijelo, a sigurno ne mogu da ga jedu vječno. Crvi će jednom pojesti tijelo kao što će vatra jednom da sagori mrtva tijela. Metaforički, crvi ne umiru i vatra se ne gasi, ali bezbožnici nestaju za vječnost, pojedeni od crva i spaljeni vatrom. Vječni su uništitelji zla, vječna je kazna, vječan je sud (presuda) (Marko 3:29) – u smislu vječnog učinka – ali zlo i grešnici nijesu vječni. Vječni oganj je vatra koju niko ne može da ugasi dok ne spali materiju koja je u njega bačena – nepokajane grešnike.

Hrist takođe govori o uništenju vatrom (Matej 13:40-42; Luka 17:28-30; Jovan 15:6), ali nikad ne govori o vječnom mučenju.

„*A Đavo, koji ih je zavodio, bio je bačen u ognjeno i sumporno jezero, gdje se već nalaze i zvijer i lažni prorok. I biće mučeni dan i noć, u vjekove vjekova.*“ (Otkrivenje 20:10) Ako čitamo samo ovaj tekst, bez ostalih biblijskih tekstova, izgleda kao da će Sotona biti mučen zauvijek, vječno. Izraz „u vjekove vjekova“ (grčki eon) ima dva značenja: **1) životni vijek (ograničeni period ili određena faza Plana spasenja koji definiše eone)**; i **2) vječnost (neograničeni period)**. **Kako će „eon“ biti preveden zavisi od konteksta, od imenice uz koju stoji.**

Izraz „ vječni (budući) sud “ (Jevrejima 6:2) ne znači da će proces suđenja da traje vječno, nego da presuda donijeta na tom suđenju ima vječnu vrijednost, da je nepromjenljiva. Isto tako „ vječno “
--

uništenje“ (2. Solunjanima 1:9) nije proces vječitog propadanja, jer svako propadanje ima svoj kraj u potpunom propasti, nego je to propast za vječna vremena, bespovratna propast.

Slično tome „**vječno spasenje**“, „**vječni otkup**“ ne znači da ćemo vječno da grijeshimo, a Bog vječno da nas spasava, nego znači da će nas Bog spasiti zauvijek, za sva vremena. Aronovo „**vječno sveštenstvo**“ (1. Dnevnika 23:13) trajalo je dok je trajala simbolička starosavezna služba, dok naš prvosveštenik Isus Hrist nije počeo da vrši stvarnu službu koju je simbolička služba nagovještavala. I Hrist će prestati da vrši svoju prvosveštenučku službu kada završi proces očišćenja (3. Mojsijeva 16). Dakle, od vječnog sveštenstva ostaće vječne posledice i rezultati, a to su ljudi koji su spaseni posredovanjem prvosveštenika Isusa Hrista. Neće se vječno vršiti simbolička služba sveštenika po zakonu datom Levitima.

U Starom Savezu izraz „**vječni rob**“ (2. Mojsijeva 21:6) znači da će rob da robuje dok je živ, a ne vječno. Na Gehazija i njegovo potomstvo je prešla **guba dovijeka** (2. Kraljevima 5:27), dok su živi, jer bolesti neće postojati vječno (Otkrivenje 21:4), nego do izvršenja Božje presude. Prokleta smokva **dovijeka neće imati rod** (Matej 21:14), što sigurno ne znači da će nerodna smokva vječno postojati.

Trajanje izraza vijek vjekova, vječan, u vijek vjekova, dovijeka i zauvijek treba razumjeti u kontekstu i uporedo sa ostalim Božjim izjavama. Koliko traje subjekt (imenica), toliko će trajati i glagolska radnja (u vijek vijeka, vječno, i sl.).

Tako i „vječna kazna“ (Matej 25:46) jeste kazna čije su posledice vječne, a ne trajanje izvršenja. Tako će mučenje „u vjekove vjekova“ u ognjenom jezeru (Otkrivenje 20:10) trajati dok ne izgore, dok ih vatra fizički ne uništi.

A kako će se „*dim mučenja njihova dizati u vjekove vjekova*“ (Otkrivenje 14:11)? Očigledno je da je ovo posebna grupa (koji se poklanjaju zvijeri, ikoni zvijeri i primaju žig zvijeri), a ne svi nepokajani ljudi. *Dim je bezoblični ostatak nečega što je izgorjelo, nečega što je spaljeno. To znači da kada bezbožni budu spaljeni jedino njihov dim će ostati od njih. „Bezbožnici ginu... kao dim prolaze.“* (Psalam 37:20) Dim je slika nečeg prolaznog, nepostojanog, uništenog. Kao što je rečeno, koliko će trajati ono što se dimi „u vjekove vekova“, zavisi od trajanja imenice, u ovom slučaju bezbožnih ljudi.

Kada je prorok Isaija opisivao kaznu za Edom, upotrijebio je isti izraz: „*Ni noću ni danju neće se gasiti, dovijeka će se dizati dim sa njenog zgarista.*“ (Isaija 34:10). Jasno je da zemlja Edom danas ne gori i da se dim više ne diže iz njega iako bi trebalo da se diže vječno ako bi ovaj izraz primjenjivali bukvalno. To znači da je izraz „dim mučenja njihova dizati u vjekove vjekova“ poetski izraz, hiperbola, a ne doslovan opis. Vatra je u Edomu sagorela zlo i ugasila se. Tako će vatra spaliti bezbožne i sagorjeti ih za vječna vremena, što znači da se oni nikad neće povratiti. Oni neće imati mira „dan i noć“ to jest neće imati mir dok ne podnesu kaznu. Ako bi ove tekstove tumačili doslovno, takvo tumačenje bilo bi u suprotnosti sa cijelom Biblijom i sa karakterom punom ljubavi koji je Bog pokazao. Dakle, ovo su figurativni, pjesnički izrazi.

Problemi ideje o paklu kao vječnom mučilištu

Ako je čovjek živio 60 godina i grijeshio, **da li je pravedno** da vječno ispašta u paklu? Naravno da to nije pravedno, i Bog sigurno tako ne bi radio.

Ako smrt u ognjenom jezeru ne bi bila trenutna, **Bog bi morao pri uskrsenju da bezbožnike stvori drugačije**, da ih stvori da ne mogu da umru, a da osjećaju bol. Kako ljudi zamišljaju da će „besmrtna duša“ da osjeća bol ako nema tijelo? Zar bi Bog stvorio grešniku nesagorivo tijelo i neuništivo čulo dodira i bola, samo da bi ga vječno mučio? Zar bi Bog, koji nas toliko voli da je dao svog sina Isusa Hrista da umre za nas, mogao da nekog vječno muči? Vječne muke su nespojive sa milostivim i pravednim Bogom. „Vječne muke“ su izum Sotone koji Bogu želi pripisati svoja nedjela i zločinački karakter, projektujući istovremeno ideju su-vječnog postojanja dobra i zla.

Ako bi na jednom kraju svemira postojalo zlo, a na drugom kraju bilo dobro, život u takvom svijetu bi bio strašan. Kako da cijelu vječnost gledamo kako se neko tamo vječno muči? Ako neko od mojih prijatelja ili

rođaka nije spasen, da li bih ja mogao da uživam u blaženstvu raja dok gledam kako se oni muče?

U Otkrivenju 21:4 piše da kad Bog izvrši presudu više neće biti suza, plača, vike ni bolesti. Oni koji vjeruju da će ljudi biti vječno mučeni tvrde da će iz „pakla“ vječno da se čuje plač i škrgut zuba, što je očigledno suprotno onom što tvrdi Bog u Otkrivenju 21:4.

Prorok Jeremija kaže za grešnike da će „*dovijeka zaspati snom iz kog se neće probuditi*“ (51:57). Kakvo je to „vječno mučenje“ ako oni spavaju vječnim snom? Evo kakva je to muka: „*Koji će biti osuđeni na vječno uništenje od lica Gospodnjeg i od slave njegove moći*“ (2. Solunjanima 1:9). To je vječna pogibija, vječna smrt, a ne vječno mučenje. „*Ali vatra je sišla od Boga s neba i pojela ih.*“ (Otkrivenje 20:9). Vatra će pojesti grešnike, potpuno će ih spaliti, a neće ih pržiti vječno.

Vječna je vatra koja spaljuje grijeh, a grijeh i grešnici nisu vječni.
Umrijeti ne znači nastaviti živjeti u raj u paklu. Umrijeti znači prestati živjeti.

Da sumiramo:

1) Vječni život (besmrtnost) je Božji dar vjernima. Nepokajani grešnici nemaju dar vječnog života (besmrtnost) u bilo kojem obliku ili dimenziji (Rimljanima 6:23).

2) Vječno mučenje bi ovjekovječilo grijeh, stradanje i žalost, a u Bibliji piše da toga neće biti kad Bog bude stvorio Novu Zemlju i Novo Nebo (Otkrivenje 21:4). Bog kaže za budućnost: „*Gle, sve činim novo.*“ (Otk. 21:5) Sve novo znači da nema starog, nema spaljivališta, grijeha i patnje.

3) Ako bi postojao vječni pakao, to bi bila vječna mrlja u svemiru, vječno zlo, a Bog je rekao da će uništiti zlo i nosioce zla (Otkrivenje 20:9).

4) Ako bi postojao vječni pakao, to bi bilo suprotno Božjoj ljubavi. Bog se ne bi vječno svetio nekome ko je grijeshio u vremenski ograničenom periodu.

Čistilište

Pojam „čistilište“ prvi je počeo da spominje 593. godine papa Grgur I, kao mjesto gdje se može naknadno očistiti svako ko je umro kao rimokatolik. Tamo bi navodno ljudi bili mučeni neko vrijeme, a zatim bi otišli u raj. Firentinski koncil je to i službeno potvrdio 1439. godine. Međutim, Biblija nas jasno uči da je svako ko umre u grijehu izgubljen za vječnost i da će izgorjeti u ognjenom jezeru (Otkrivenje 14:11; 21:8). Ako neko dođe u ognjeno jezero, on više nema mogućnosti za spasenje i svemu je kraj.

Ako ljudi vjeruju u čistilište iz kojeg mogu da se spasu plaćenim misama ili molitvama njihovih rođaka, oni se neće potruditi da iskoriste ovaj život da se odluče za Boga, a to im je jedina šansa za spasenje. Tako je koncept „čistilišta“ još veća i opasnija obmana od zagrobnog „raja i pakla“.

U Bibliji ne postoji ni nagovještaj da tako nešto kao što je čistilište postoji.

USKRSENJE

Isus je uskrsao **iz groba** trećeg dana, nije uskrsao iz nekog mučilišta „pakla“, niti igdje u Bibliji piše da mu je duša bila u mjestu mučenja nevjernika. Isto tako, Isus Hrist sigurno nije uskrsao iz raja, jer je Mariji Magdaleni posle uskrsenja rekao da još nije bio k Ocu (Jovan 20:17), dakle nije bio na nebu. Pitanje je zašto bi čovjek uopšte uskrsavao iz raja kad tamo već ima sve što mu je potrebno.

A šta će biti s vjernicima? „*I ne želim, braćo, da budete u neznanju u pogledu onih koji su umrli, da ne tugujete kao drugi, koji nemaju nadu. Jer ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, onda će Bog i one koji su umrli u Isusu dovesti s njim. Jer ovo vam govorimo po Gospodnjoj riječi: mi živi, koji ostanemo do dolaska Gospoda, nećemo preteći one koji su umrli, jer će sam Gospod sići s neba sa zapovjedničkim pozivom, s glasom arhanđela i s Božjom trubom, i mrtvi u Hristu ustaće prvi. Zatim ćemo mi živi, koji ostanemo, biti zajedno s njima odneseni u oblacima da se sretnemo s Gospodom na nebu. I tako ćemo uvijek biti s Gospodom.*“ (1. Solunjanima 4:13-18)

Dakle Pavle kaže da se ne brinemo jer: 1) oni koji su u grobovima **uskrsnuće**, 2) oni koji živi dočekaju Hristov drugi dolazak biće **preobraženi**, 3) zajedno ćemo s Gospodom krenuti na nebo, i živjećemo vječno sa Bogom.

Zapazite da **mrtvi i živi vjernici ZAJEDNO primaju nagradu** (ili kaznu) pri drugom Hristovom dolasku.

Istovremena nagrada za sve vjernike isključuje mogućnost da vjernici odmah posle smrti primaju nagradu – raj.

Hrist kaže: „*Ne čudite se tome, jer dolazi čas u koji će svi koji su u grobovima čuti njegov glas i izaći će – oni koji su činili dobro u uskrsenje života, a oni koji su činili zlo u uskrsenje osude.*“ (Jovan 5:28,29)

Ako bi čovjek posle smrti bio u paklu ili raju, ako bi već primio nagradu ili kaznu, onda ne bi ni bilo potrebe da uskrsava, jer je već primio presudu. Međutim, Bog će uskrsnuti ljude iz stanja sna, iz smrti, upravo zato da izvrši presudu: vječni život ili vječna smrt (Jevrejima 9:27). Bog sigurno posjeduje tačnu informaciju o našoj ličnosti, tako da će prilikom uskrsenja da uskrsne osobu sa svim elementima ličnosti koju je imala prije smrti, ali u savršenom, neraspadljivom tijelu.

Bog je učinio da Enoh i Ilija budu živi uzneseni na nebo (1. Mojsijeva 5:24; 2. Kraljevima 2:11) kao predlika vjernika koji će živi dočekati Hrista i uznijeti se na nebo.

TEŽE RAZUMLJIVI TEKSTOVI

Sve biblijske tekstove treba razmatrati u kontekstu cijele Biblije. Treba pronaći sve šta Bog kaže na neku temu, a ne uzeti samo jedan tekst i od njega stvoriti doktrinu.

„*Pa i Hristos je jednom zauvijek umro za grijeh, pravednik za nepravednike, da bi vas doveo k Bogu, on koji je ubijen u tijelu, ali je oživljen Duhom, kojim je išao i propovijedao duhovima u tamnici, koji su bili neposlušni, kad je Bog strpljivo čekao u Nojevim danima, dok se gradila barka...*“ (1. Petrova 3:18-20)

Ako bi ovaj tekst značio da je Isus Hrist posle smrti kao „duh“ sišao u „pakao“ da propovijeda mrtvima, to bi bilo u suprotnosti sa nizom biblijskih tvrđenja:

- Nema mišljenja u grobu (Propovjednik 9:10; Psalam 146:4), pa onda **mrtvi i ne mogu da razumiju šta im se propovijeda.**

- Nema rada ni djelovanja u grobu (Propovjednik 9:10), pa **mrtvi ne mogu ni da se odluče za Boga.** Onda nema ni svrhe da im se propovijeda.

- Smrt je besvjesni san (Jov 14:12; Danilo 12:2; Jovan 11:11-14), a **da bi se nekom propovijedalo potrebno je da bude svjestan, uračunljiv.**

- Bog kaže da **posle smrti ne postoji nova šansa** (Jevrejima 3:7,8; Propovjednik 9:5,6,10; Ezekijel 18:24,27), pa nema svrhe propovijedati mrtvima.

- U času umiranja Isus je rekao: „Oče, **u ruke tvoje** predajem duh svoj. I rekavši ovo izdahnu.“ (Luka 23:46) Dakle, u trenutku smrti **duh Isusa Hrista je otišao Bogu, na nebo, a ne u hades.**

Kako shvatiti ovaj Petrov tekst? Otac i Sin djeluju zajedno, jedinstveni su u akciji, preko svog Svetog Duha. Sin (Hrist) umro je na krstu i bio u besvjesnom, neaktivnom stanju. Hristov duh ili dah života vratio se Ocu. Hrist je u vrijeme prije Potopa preko Svetog Duha, kroz Noja, propovijedao ondašnjim ljudima. Većina tih ljudi nijesu iskoristili šansu, pa su poginuli u Potopu.

Tamnica je simbol duhovnog stanja živih grešnih ljudi (Isaija 42:7; 61:1; Luka 4:18), a ne pakao.

Ako je Hristov duh zaista propovijedao pretpotopnim ljudima tek 31. godine nove ere, posle Hristove smrti, **zašto ih je Bog uništio Potopom 2300 godina prije Hristove smrti?** To bi izgledalo kao da im prethodno nije dobro propovijedao pa je morao ponovo. Ali Gospod im je propovijedao 120 godina (1. Mojsijeva 6:3). Bog je učinio sve za njih, i druga prilika im nije obećana.

Zašto bi Isus posle svoje smrti propovijedao samo mrtvim pretpotopnim ljudima? Zašto ne bi propovijedao svima? Petar pominje pretpotopne ljude samo da bi identifikovao Božjeg Duha preko kojeg Otac inače poziva sve ljude na pokajanje.

„*Iz tog razloga dobra vijest je objavljena i onima koji su mrtvi, da bi im se moglo suditi po čovjeku u tijelu, ali i kao živima po Bogu u duhu.*“ (1. Petrova 4:6) Glagol „propovijedati“ ili „objaviti“ je u prošlom vremenu, što znači da Petar kaže da je onima koji su sada mrtvi ranije bilo propovijedano jevanđelje, a ne da im se sada propovijeda kad su mrtvi. Tako je i glagol primiti (sud) u budućem vremenu, što znači da sud još nije bio, da mrtvi ne primaju presudu kad umru, nego će presuda biti pri Hristovom drugom dolasku. Tada će Bog Duhom Svetim da oživi ljude da bi im saopštio presudu. Zemaljski život je vrijeme odluke. Posle smrti nema predomišljanja.

Razbojnik na krstu

Šta je Hrist obećao razbojniku na krstu? „A Isus mu reče: ‘Zaista, kažem ti danas, bićeš sa mnom u raju.’“ (Luka 23:43) Na originalnom jeziku na kojem je Biblija pisana, nijesu postojali znakovi interpunkcije. Tek kasnije su u našim tekstovima dodate tačke i zarezi.

Činjenica je da ni **Isus nije toga dana kada je umro, bio u raju, na nebu, nego u grobu**. Kada je Isus uskrsao, rekao je Mariji: „*Nemoj me doticati, jer još nisam uzašao k Ocu mom, nego idi mojoj braći i reci im: ‘Uzlazim k svom Ocu i vašem Ocu, svom Bogu i vašem Bogu.*“ (Jovan 20:17) Dakle, kada je umro Isus nije bio kod Oca, nego u grobu, pa ni čovjek s krsta nije mogao s njim da bude u raju tog dana.

Iz konteksta cijele Biblije jasno je da ovaj tekst treba da glasi ovako: „Zaista, kažem ti danas, bićeš sa mnom u raju.“ Isus mu **danas govori** da će u raju biti sa njim, a ne kaže mu da će danas biti u raju sa njim.

Slična konstrukcija teksta nalazi se u 5. Mojsijevoj 30:16: „*Ako budeš slušao uputstva Gospoda, svog Boga, koja ti danas dajem da voliš Gospoda...*“ I ovo bi se moglo shvatiti dvojako: 1) danas ti dajem upute; 2) danas da voliš Gospoda. Ako bismo slijedili logiku ljudi koji smatraju da je Isus Hrist bio u raju, onda bi ovaj tekst značio da Boga treba voljeti samo danas, a sutra za to nema potrebe. Po kontekstu možemo da odredimo šta je ispravno i šta je logično.

Priča o Lazaru i bogatašu

Ova priča se često citira u prilog postojanja vječnog pakla. Luka 16:19-31 „*Bio je jedan bogat čovjek, koji se oblačio u purpur i lan i svaki dan je uživao u raskoši. A pred njegova vrata su donosili jednog prosjaka koji se zvao Lazar. On je bio pun čireva i želio je da se nasiti onim što je padalo s bogataševog stola. Čak su i psi dolazili i lizali mu čireve. Jednog dana prosjak je umro i anđeli su ga odnijeli u Abramovo naručje. A umro je i bogataš i bio je sahranjen. Dok je u hadu bio u mukama, podigao je oči i u daljini video Abrama i odmah do njega Lazara. Tada je povikao: ‘Oče Abrame, smiluj mi se i pošalji Lazara da umoči vrh svog prsta u vodu i rashladi mi jezik, jer se mučim u ovom plamenu.’ Ali Abram je rekao: ‘Sine, sjeti se da si za života primio svoje dobro, dok je Lazar primio zlo. A sada se on ovdje tješi, a ti se mučiš. Pored svega toga, između nas i vas je velika provalija, tako da oni koji žele da odavde pređu k vama, ne mogu, a ni oni odande ne mogu da pređu k nama.’ On mu je tada rekao: ‘Molim te onda, oče, pošalji ga u kuću mog oca, jer imam petoro braće, pa neka im o svemu posvjedoči da ne bi i oni došli na ovo mjesto muka.’ Ali Abram je rekao: ‘Imaju Mojsija i Proroke, neka njih slušaju.’ A on mu je rekao: ‘Ne, oče Abrame, nego ako neko iz mrtvih dođe k njima, pokajaće se.’ On mu je na to rekao: ‘Ako ne slušaju Mojsija i Proroke, neće povjerovati ni ako neko ustane iz mrtvih.’“*

Ova priča je bila **dio jevrejskog folklor**a. Detalje narodnog vjerovanja koji su osnova za ovu priču **zapisao je Josif Flavije** (*Josephus Flavius, The Complete Works of Flavius Josephus; Philadelphia: John C. Winston; p. 901*). On opisuje podzemlje u kojem se pravedni nalaze u Abramovom krilu, a duboki ponor razdvaja pravedne od nepravednih, koji trpe kaznu vatrom i vrelom parom. Ovu priču su Jevreji donijeli iz ropstva u Vavilonu. Narod je dobro znao ovo vjerovanje Vavilonjana, i to Isus koristi kao osnov za svoju glavnu poruku.

Ako posmatramo literarni kontekst u kome se nalazi ova Hristova priča, ona je smještena u **kontekst pokajanja**. Luka 15-a glava sadrži 3 najljepše Hristove parabole o pokajanju: o izgubljenom ovci, o izgubljenom denaru i priča o izgubljenom sinu. U 16-oj glavi je priča o bogatašu i pristavu, gdje se takođe govori o pokajanju, a zatim slijedi priča o bogatašu i Lazaru. U 17-oj glavi se nastavlja tema pokajanja. To znači da u priči o bogatašu i Lazaru **tema o kojoj Isus govori jeste pokajanje a ne zagrobni život**.

Hrist je za svoje priče često uzimao primjere koji su bili poznati u narodu, nešto što je narod vjerovao, što im je bilo blisko, bez obzira da li je to bilo istinito ili ne. Hrist je krenuo od poznatog i vodio je ljude ka nepoznatom. Nepoznato je bila pouka koju je Hrist želio da saopšti svojim slušaocima.

Hrist je iskoristio narodno praznovjerje da bi ih poučio pokajanju. Centralna pouka priče jeste: 1) posle smrti nema prilike za pokajanje; 2) ljudi su toliko tvrdoglavi u grijehu da čak i ako bi neko uskrsao iz mrtvih ljudi ne bi vjerovali Bogu. 3) potrebno je slušati Sveto Pismo (Mojsija i proroke). Bogataš i Lazar su se razlikovali u stavu prema životnim vrijednostima. Bogataš je težio samo materijalnom bogatstvu i dobio ga je, ali ne i vječni život. Lazar je težio Bogu, svjestan svojih grijeha i potrebe za kajanjem, pa je nagrada

bila život sa Bogom.

Šta bi se desilo ako bismo bukvalno tumačili ovu priču? Ako bismo željeli da svakom detalju ove priče damo doktrinarnu vrijednost, priča bi postala besmislena.

Isus je nešto prije toga rekao da će **pravedni primiti platu pri uskrsenju mrtvih** (Luka 14:12-14), a **ne neposredno posle smrti**, kako izgleda u priči.

Isus je rekao da će nas uzeti k sebi tek kad se bude vratio drugi put (Jovan 14:1-3), a **ne odmah posle smrti**, kao što je slučaj u priči.

Svakog dana umre preko 100.000 ljudi u svijetu. Ako je spaseno samo 1%, to znači da bi „**Abramovo krilo**“ trebalo da bude toliko veliko da dnevno primi bar 1000 ljudi. Ako je Abramovo krilo samo figurativni izraz, a ne doslovan opis dešavanja posle smrti, onda su i drugi detalji priče samo figurativni opis čiji je cilj saznavanje neke moralne istine. U Jevrejima 11:39,40 piše da heroji vjere, među kojima je i **Abram** (Jevrejima 11:8-19), **još nijesu primili savršenstvo, još nijesu uskrsli, nego će ga primiti kad i mi**. U priči je Abram u raju iako apostol Pavle piše da Abram još nije uskrsao.

Ljudi koji vjeruju da postoji „besmrtna duša“ kao nezavisni entitet, vjeruju da ona nema tijelo, jer tijelo umire a duša navodno nastavlja da živi bez tijela. Kako onda u priči bogataš u hadu ima prst, jezik i oči? Kako duša bez tijela uopšte može da osjeća bol ako nema nerve koji se nalaze u koži? Zar za bestjelesnu dušu može da bude prepreka ponor koji razdvaja raj od pakla?

Zamislite da ste u raju, uživate, sve je lijepo, a preko provalije vidite ljude kako se muče. Vidite nekog vašeg rođaka, prijatelja i razgovarate sa njima! Kakav bi to raj bio?

Sve ovo govori da je ovo priča zasnovana na narodnim vjerovanjima, čija je centralna poruka: pokajite se, i vjerujte ono što piše u Mojsijevim knjigama i prorocima.

ŽIVOT!

Zlo nije vječna realnost. Vijest koju nam upućuje Bog preko Biblije je da smrt nije kraj, da će doći dan uskrsenja.

Jedan poznati sveštenik bio je pozvan da propovijeda na jednoj sahrani. Odlučio je da na sahrani govori ono što bi govorio Isus u toj prilici. Tražio je u sva 4 jevanđelja da sazna šta je Hrist propovijedao na sahranama. Otkrio je da je Hrist svaku pogrebnu povorku kojoj je prisustvovao izmijenio u trijumfalnu povorku. Tamo gdje je bio Hrist, tamo je bilo uskrsenje. Mrtvi su se na Njegov glas vraćali u život.

Isus kaže: „*Ja sam uskrsenje i život. Ko vjeruje u mene, ako i umre, živjeće.*“ (Jovan 11:25) Biblija kaže: „*Ko ima Sina, ima život, a ko nema Sina Božjeg, nema život.*“ (1. Jovanova 5:12) Uskrsenje Isusa Hrista je garancija za spasenje ljudi koji vjeruju Bogu. Doći će dan suda kada će svi doći na Božji sud, i kada će jedni primiti vječni život, a drugi vječnu smrt. Da li ćemo primiti život ili smrt zavisi od našeg izbora: za Boga ili protiv Boga. „*Jer, evo, ja stvaram nova nebesa i novu zemlju. Ono što je prije bilo neće se u sjećanje vraćati niti će se u srcu javljati.*“ (Isaija 65:17)

KAKO POSTATI BESMRTAN?

Ljudi su izabrali da se odvoje od izvora života, od Boga. Ali Bog nije ostavio ljude iako su ljudi ostavili njega. „*Jer Bog je toliko volio svijet da je dao svog jedinorođenog Sina, da niko ko vjeruje u njega ne bude uništen, nego da ima vječni život.*“ (Jovan 3:16)

„*Zaista, zaista, kažem vam, ko sluša moju riječ i vjeruje onome koji me je poslao, ima vječni život i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život.*“ (Jovan 5:24) „*Ja im dajem vječni život i nikada neće propasti i niko ih neće ugrabiti iz moje ruke.*“ (Jovan 10:28)

„*Tada joj Isus reče: 'Ja sam uskrsenje i život. Ko vjeruje u mene, ako i umre, živjeće. I svako ko živi i vjeruje u mene, nikada neće umrijeti. Vjeruješ li u to?'*“ (Jovan 11:25,26) „*A ovo je život vječni: da upoznaju tebe jedinog istinitog Boga i Isusa Hrista koga si poslao.*“ (Jovan 17:3) „*Riječi koje sam vam govorio Duh su i život su.*“ (Jovan 6:63)